

territories. Attention is focused on what needs to be revised in the Standard Regulation on the legal clinic of a higher educational institution of Ukraine in accordance with the existing realities.

On the basis of the analysis carried out by the authors of the article, conclusions were drawn that made it possible to determine the role of legal clinics in ensuring access to justice during martial law in a functional aspect, namely to indicate that the legal clinic can fulfill the role of an intermediary between the subjects of the appeal on the one hand and the court from the other. One of the significant levers that affect access to justice is determined to be sufficiently high costs of consultation and representation, which hinder the representation of parties in court proceedings, other obstacles also complicate access to justice, such as limited access to legal information, as well as other restrictions (especially in the period of armed military aggression).

Keywords: access to justice, legal clinic, martial law, free legal aid, mediation.

УДК 342.92

DOI 10.31558/2786-5835.2023.1.3.17

Костенко Юлія Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Шувалова Тетяна Олександрівна,
суддя Донецького окружного адміністративного суду,
здобувачка ступеня «Доктор філософії»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МИТНИХ ОРГАНІВ (НА ПРИКЛАДІ КОНТРАФАКЦІЇ)

Стаття присвячена розгляду стану правового регулювання інституту оскарження в митній сфері. Обґрунтовано, що в сучасній державі обов'язковим елементом правової системи є законодавче регулювання гарантії захисту суб'єктивних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, якою виступає безпосередньо інститут оскарження рішень, дій (бездіяльності) адміністративних органів. Форму захисту суб'єктивних прав та інтересів осіб визначено як певний порядок захисту прав, що здійснюється тим чи іншим юрисдикційним органом залежно від його природи.

Уточнено, що митне законодавство, відображаючи доктринальні підходи до форм захисту та відновлення прав та законних інтересів учасників митних правовідносин, надає останнім диспозитивне право з метою захисту своїх прав звернутися з оскарженням до митних органів вищого рівня або до суду, тобто йдеться про адміністративну та судову форми оскарження. Виділено їх основні відмінності: а) суб'єкти здійснення (суди; митні органи); б) правова регламентація; в) рівень забезпеченості юридичними гарантіями; г) процесуальний порядок здійснення.

Розглянуто загальну процедуру адміністративного оскарження рішень (дій або бездіяльності) митних органів до митного органу вищого рівня (досудовий порядок вирішення спору) з виділенням низки особливостей щодо предмету оскарження та спеціальний порядок оскарження постанов митного органу у справах про порушення митних правил. Певну увагу приділено питанням боротьби з контрафактними товарами на етапі їх переміщення

через митний кордон та реалізації заходів сприяння захисту прав інтелектуальної власності від таких товарів. Доведено, що запроваджений сьогодні механізм митного оскарження є складним, правові норми, присвячені його регламентації, розосереджено по багатьох нормативно-правових актах. З урахуванням цього підтримано доцільність врегулювання інституту адміністративного оскарження рішень митних органів у рамках Закону України «Про адміністративні процедури», норми якого спрямовані як на реалізацію прав, свобод і законних інтересів особи, так і на захист особи від свавілля з боку публічної адміністрації.

Ключові слова: захист прав і охоронюваних законом інтересів; адміністративний захист; судовий захист; судова практика; визнання права; законодавче регулювання; якість закону; адміністративний акт; митний контроль; митні органи; контрафактні товари; митний реєстр; митний спір; порушення митних правил.

Постановка проблеми. Під час здійснення державної митної справи посадові особи митних органів, реалізуючи свої повноваження, достатньо часто допускають порушення норм митного законодавства, зловживання своїми правами, що відповідно призводить до порушення прав та інтересів фізичних осіб і суб'єктів господарювання як учасників митних процедур. Захист порушених прав, свобод та інтересів останніх забезпечується через функціонування в державі правозахисного механізму, одним із елементів якого є інститут оскарження неправомірних рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень, який реалізується як в адміністративному, так і в судовому порядку. Відповідно до публічного звітування результатів діяльності Державної митної служби України (далі – ДМС України) за 2022 рік було подано 235 скарг суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на рішення митних органів про коригування митної вартості товарів, а також на дії (бездіяльність) посадових осіб митниць; 124 скарги щодо порушення строків митного оформлення товарів та транспортних засобів; до судів передано 5 721 справу з митних спорів [1]. Враховуючи зазначене, дослідження питань, пов'язаних із правовим регулюванням інституту оскарження в митній сфері видається вкрай актуальним.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури доводить, що окремі питання інституту оскарження органів публічної влади були предметом дослідження в роботах В. В. Реви, Г. Л. Малєєвої, З. Ю. Кунєвої, А. О. Прокопенка, А. М. Школика та інших [2–6]. Водночас простежується фрагментарність у дослідженні особливостей правового регулювання інституту оскарження саме в митній сфері. До того ж відкритим дотепер залишається питання щодо узгодження чинного порядку адміністративного оскарження в контексті прийнятого Закону України «Про адміністративні процедури».

Постановка завдання. Метою статті є аналіз правового регулювання окремих питань юрисдикційної форми оскарження рішень, дій та бездіяльності митних органів з метою вироблення пропозицій щодо його удосконалення в контексті прийнятого Закону України «Про адміністративні процедури».

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 55 Конституції України кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. Кожному гарантовано право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [7]. Право на судовий захист прав та законних інтересів є невід'ємним та непорушним правом кожної особи. Водночас до загальноприйнятих форм захисту належать адміністративна, судова форми та самозахист. З урахуванням поставленої мети цієї статті розглянемо ключові характеристики саме юрисдикційної форми захисту прав та законних інтересів в аспекті митних правовідносин.

Традиційно під формою захисту суб'єктивних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб науковці розуміють певний порядок захисту прав, що здійснюється тим чи іншим юрисдикційним органом залежно від його природи [2, с. 14; 5, с. 407; 6, с. 96]. Відповідно основними відмінностями між ними є: а) суб'єкти здійснення (суди, адміністративні органи); б) правова регламентація; в) рівень забезпеченості юридичними гарантіями; г) процесуальний порядок здійснення.

Митний кодекс України (далі – МК України), відображаючи доктринальні підходи до форм захисту та відновлення прав та законних інтересів учасників митних правовідносин, надає останнім диспозитивне право з метою захисту своїх прав звернутися з оскарженням до митних органів вищого рівня або до суду (ч. 1 ст. 24 МК України) [8]. Відразу хотілося б звернути увагу на певну складність у структурі правового регулювання інституту оскарження в митній сфері, адже обрана модель процедури оскарження буде визначатися конкретним видом рішення митного органу. Через це умовно можна виокремити декілька варіантів можливого порядку оскарження, що загалом ускладнює фактичну реалізацію права на оскарження рішень митних органів.

У першому випадку йдеться про загальну процедуру адміністративного оскарження рішень (дій або бездіяльності) митних органів до митного органу вищого рівня, що являє собою саме досудовий порядок вирішення спору. Правовою основою, що визначає вимоги до порядку оформлення, строків подачі та розгляду скарг на рішення митних органів є гл. 4 МК України, ст. 56 ПК України (в частині оскарження податкових повідомлень-рішень) та Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами» № 916 від 21 жовтня 2015 року. До того ж низка статей МК України містить «норми-згадки» щодо процедур оскарження окремих рішень митних органів, зокрема щодо: коригування митної вартості товарів; здійснення контролю правильності класифікації товарів, поданих до митного оформлення, згідно з УКТ ЗЕД; відмови у митному оформленні товарів та транспортних засобів комерційного призна-

чення; рішень та дій під час проведення особистого огляду при реалізації митного контролю; результатів проведення документальної перевірки; тимчасового вилучення товарів та транспортних засобів (ст. 55, 69, 256, 264, 340, 346, 350, 512 МК України) [8]. Сьогодні діє дволанкова система адміністративного оскарження. Так, для митних постів органом вищого рівня є митниці, структурними підрозділами яких є ці митні пости; щодо митниць, спеціалізованих митних органів, митних організацій органом вищого рівня є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику (ДМС України).

П. 1 ч. 2 ст. 24 МК України чітко окреслено предмет оскарження як рішення, дії або бездіяльність митних органів. Під рішеннями митних органів слід розуміти акти, якими органи митниці та їх посадові особи приймають рішення з питань митної державної справи; задовольняють (не задовольняють) заяви, скарги, клопотання фізичних або юридичних осіб (наприклад, рішення про видачу ліцензії на здійснення митної брокерської діяльності; про авторизацію АЕО; рішення за результатами здійснених форм митного контролю тощо). Тобто рішення, оскаржуване за правилами митного законодавства, – це індивідуальний акт, виданий митним органом, який супроводжує застосування норми права щодо конкретних суб'єктів та прийняття якого тягне настання юридичних наслідків – виникнення, зміну чи припинення правовідносин з участю цих суб'єктів [11, с. 107].

Дії як предмет оскарження являють собою різні вчинки органів митниці та їх посадових осіб, організацій, які пов'язані з виконанням покладених на них законодавством обов'язків. У цьому випадку йдеться про виконання комплексу компетенційних повноважень. Так, посадові особи митних органів під час проведення виїзної документальної перевірки зобов'язані не порушувати нормального режиму роботи підконтрольного суб'єкта (ч. 2 ст. 347 МК України) [8]. Тобто вчинення такими особами будь-якої дії, що призводить до такого порушення, є предметом оскарження як в адміністративному, так і в судовому порядку.

Предметом оскарження в адміністративному порядку може виступати й бездіяльність митних органів – відсутність виконання їх посадовими особами покладених на них законодавством обов'язків або неприйняття ними рішень з питань, які належать до кола їх повноважень. Так, наприклад, рішення про відмову у митному оформленні приймається протягом не більше ніж чотири робочі години з моменту пред'явлення митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що підлягають митному оформленню. Неприйняття такого рішення протягом зазначеного строку є бездіяльністю, що підлягає оскарженню (ст. 256 МК України) [8]. Ненадання митним органом декларанту або уповноваженій ним особі можливості самостійного фіксу-

вання в електронній системі митного оформлення факту і часу подачі митному органу митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, також слід розглядати як бездіяльність (ч. 4 ст. 264 МК України) [8]. З огляду на зміст ст. 347 МК України оскаржувана бездіяльність посадових осіб митних органів, які беруть участь у документальній виїзній перевірці, може виявлятися через: а) ненадання на вимогу суб'єкта, що перевіряється, необхідної інформації щодо положень законодавства, які стосуються питань перевірки; б) незабезпечення збереження документів, отриманих та складених у процесі перевірки; в) неінформування посадових осіб суб'єкта, що перевіряється, про їх права та обов'язки; г) ненадання підконтрольному суб'єкту примірника акта або довідки, складених за результатами перевірки, тощо [8].

Однією із сучасних світових проблем економічного сектору є боротьба з контрафактною продукцією. Так, наприклад, за даними Відомства з інтелектуальної власності ЄС (EUIPO) та Організації з європейського співробітництва і розвитку (OECD) частка торгівлі контрафактними товарами становить до 3,3 % загальних обсягів світової торгівлі, що дорівнює 509 млрд дол. [12]. В Україні з метою посилення боротьби з контрафактними товарами, в тому числі на етапі їх переміщення через митний кордон, було прийнято низку змін до митного законодавства. Насамперед ідеться про Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України» № 202-IX від 17 жовтня 2019 р. [13] та запровадження порядку застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності (далі – ПІВ) та реєстрації об'єктів ПІВ у митному реєстрі [14; 15]. У такий спосіб вперше на законодавчому рівні було визначено поняття контрафактного товару; закріплено перелік заходів сприяння захисту прав інтелектуальної власності від таких товарів (призупинення митного оформлення товарів на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняють відповідно до закону; призупинення митного оформлення товарів за ініціативою митного органу; знищення товарів, митне оформлення яких призупинено за підозрою в порушенні прав інтелектуальної власності; призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що переміщуються через митний кордон України в міжнародних поштових й експрес-відправленнях; зміна маркування на товарах та їх упаковці); встановлено деталізований алгоритм дій учасників митних процедур при виявленні ознак контрафактності. Так, у разі призупинення митного оформлення таких товарів керівником митного органу приймається відповідне рішення (строки такого призупинення складають від 3-х до 10-ти робочих днів залежно від підстави призупинення та виду товарів). Обов'язковою умовою такої процедури є письмове повідомлення правовласника, декларанта щодо прийнятого рішення. За своєю формою таке повідомлення є пропозицією митного органу

прийняти одне із запропонованих рішень щодо подальшої долі товарів, відносно яких проводиться перевірка, а саме: а) застосувати процедуру знищення товарів відповідно до ст. 401 МК України; б) застосувати процедуру зміни маркування на товарах та їх упаковці відповідно до ст. 402 МК України; в) звернутися до суду з метою забезпечення захисту ПІВ; г) провести експертизу товарів з метою підтвердження порушення ПІВ; д) надати висновок експертизи товарів, який підтверджує порушення ПІВ; ж) надати ухвалу суду про забезпечення позову щодо заборони вчинення певних дій або ухвалу суду про заборону вчинення певних дій у справі про порушення ПІВ або інше рішення з цього питання, винесене (прийняте) іншими уповноваженими державними органами [8; 14]. Слід зазначити, що оскарження рішення митного органу щодо призупинення митного оформлення товарів, щодо яких у митного органу існує підозра щодо можливого порушення ПІВ, може відбуватися саме у судовому порядку, що напевно є правильним. Видається, що до таких митних спорів також має застосовуватися загальна процедура досудового оскарження.

До того ж сьогодні у правозастосовній практиці ми вбачаємо певну «перешкоду» щодо реалізації права на захист у разі підозри митниками ознак контрафактної продукції фактично з самого початку відповідної митної процедури. Так, наприклад, у разі незгоди власника товарів на знищення для підтвердження порушення ПІВ та складання протоколу про порушення митних правил за статтею 476 МК України належним доказом мають бути висновки щодо ознак оригінальності чи контрафактності продукції самого правовласника чи його уповноваженого представника [16]. Наразі висновків самих правовласників щодо контрафактності призупинених товарів згідно норм МК України недостатньо для складання протоколу, що не відповідає практиці ЄС, де лише правовласник може підтвердити контрафактність товару, не говорячи вже про економічну недоцільність замовлення висновку експерта за ціну, що у разі перевищує ціну одиниць призупиненого контрафакту. Виключно правовласник має актуальні спеціальні знання щодо певного виду оригінального товару та може здійснити дослідження призупиненої продукції на предмет наявності ознак контрафактності та надати необхідний висновок. Слід погодитися з позицією, що для складання протоколу про порушення митних правил щодо контрафактних товарів мають прийматись висновки правовласників, адже власник товарів має право відстоювати свої права в судовому розгляді та у разі потреби подати клопотання про проведення судової експертизи, яка буде назначена судом [16].

Отже, реалізувати право на адміністративне оскарження може кожна особа, якщо вважає, що рішеннями, діями або бездіяльністю посадових осіб митного органу порушено її права, свободи чи інтереси, створено перешкоди для їх реалізації або на неї незаконно покладено будь-які обов'язки.

Другим різновидом процедури оскарження є оскарження постанов у справах про порушення митних правил, яке врегульовано окремою гл. 72 МК України й містить відповідно інші правила процедури. З урахуванням такої логіки побудови МК України Г. Л. Малєєва виділяє загальне та спеціальне оскарження всередині інституту адміністративного оскарження [3, с. 16–18], що є цілком виправданим, адже дійсно порядок оскарження постанов митного органу у справах про порушення митних правил врегульовано ще й низкою статей Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП України), а для них передбачено зовсім інший процесуальний порядок.

Так, постанова митниці у справі про порушення митних правил може бути оскаржена ДМС України або до місцевого загального суду як адміністративного суду в порядку, передбаченому КАС України (ч. 1 ст. 529 МК України) [8]. На відміну від інших рішень митних органів скарга (адміністративний позов) на постанову митного органу у справі про порушення митних правил подається у строк, встановлений саме КУпАП, тобто такий строк обраховується не з моменту отримання відповідного рішення (як за загальною процедурою адміністративного оскарження), а з моменту його винесення і складає 10 днів. У разі пропуску цього строку з поважних причин, він за заявою особи, яка подає скаргу (адміністративний позов), може бути поновлений відповідно ДМС України або судом. На жаль, дотепер на рівні законодавства не визначено переліку «поважних причин», що означає, що таке рішення посадова особа митного органу, яка розглядає скаргу, приймає на власний розсуд.

Щодо строків розгляду скарг на постанову про порушення митних правил, то ч. 1 ст. 532 МК України закріплює, що такі строки встановлюються законом [8]. Відповідно до ст. 292 КУпАП скарга на постанову по справі про адміністративне правопорушення розглядається правомочними органами в десятиденний строк з дня її надходження, якщо інше не встановлено законами України [17]. Законом України «Про звернення громадян» встановлено дещо інший строк – один місяць із дня надходження скарги [18]. Водночас такий строк може бути продовжений керівником органу, що розглядає скаргу, або його заступником до 45 днів з обов'язковим письмовим повідомленням заявника (ст. 20). Нагадаємо, що за загальною процедурою адміністративного оскарження рішень митних органів відповідно до ч. 3 ст. 26-1 МК України встановлено, що скарга розглядається митним органом вищого рівня протягом 30 днів з дня її отримання [8]. Отже, слід звернути увагу на відсутність узгодженості у правовому регулюванні таких структурних складових інституту адміністративного оскарження рішень митних органів, як-от строк подання та розгляду скарги.

Порушене нами питання видається вкрай важливим з огляду на прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» [19], який набирає чинності

15 грудня 2023 року. Справа в тому, що, по-перше, досліджуване коло суспільних відносин входить до предмета регулювання та сфери дії зазначеного закону. А по-друге, розділ VI Закону України «Про адміністративну процедуру» безпосередньо присвячено врегулюванню інституту адміністративного оскарження, норми якого містять низку відмінностей цієї процедури, порівняно з чинною, зокрема: 1) встановлення системи принципів, на яких ґрунтуються публічно-правові відносини, й зокрема здійснення адміністративної діяльності; 2) чітке визначення ініціювання процедури оскарження. Так, скарга має подаватися через орган, який прийняв оскаржуване рішення, вчинив дію або допустив бездіяльність. Останній, зі свого боку, зобов'язаний на наступний день після отримання скарги надіслати її з усіма необхідними матеріалами вищому органу, уповноваженому на її вирішення (ч. 1 ст. 82); 3) закріплення відкладальної дії оскаржуваного рішення. Йдеться про положення, що за клопотанням скаргника дія оскаржуваного акта може бути припинена (ч. 4 ст. 83); 4) розширення компетенційного складу дій суб'єкта розгляду скарги в результаті процедури адміністративного оскарження. Так, суб'єкт розгляду скарги вправі не тільки постановити рішення про задоволення заявлених вимог, а й зобов'язати підпорядкований орган прийняти новий акт на заміну скасованого або навіть самостійно його ухвалити (п. 1 ч. 1 ст. 85); 5) встановлення єдиного базового строку подання скарги на рішення адміністративного органу. Так, скарга може бути подана протягом тридцяти календарних днів з дня доведення адміністративного акта до відома особи, яка була учасником адміністративного провадження щодо прийняття зазначеного акта (ст. 80). Скарга на бездіяльність органу державної влади подається в будь-який час після спливу строку прийняття відповідного рішення. Водночас щодо окремих видів справ законом можуть встановлюватися інші строки подання скарги (абз. 5 ч. 1 ст. 80). На жаль, законодавцем не виділено таких винятків. Наявність зазначеної норми є зрозумілою, проте хотілося б наголосити на доцільності дотримання обґрунтованості щодо встановлення пріоритету дії відповідної спеціальної норми. Вважаємо, що ключовим у будь-якому разі має стати встановлення єдиних строків адміністративного оскарження рішень, дій та бездіяльності посадових осіб митних органів.

Окрім адміністративного оскарження, рішення, дії (бездіяльність) посадових осіб митних органів можна оскаржити в порядку адміністративного судочинства. Статтею 122 КАС України встановлено, що рішення митних органів може бути оскаржене в порядку адміністративного судочинства протягом шести місяців з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів [20]. Водночас під час оскарження постанов митниці у справах про порушення митних правил цей строк складає десять днів та обчислюється з ухвалення відповідної постанови.

Важливо, що у разі реалізації права на адміністративне оскарження, яке є одним з різновидів досудового порядку вирішення спору, відповідно до ч. 4 ст. 122 КАС України, строк звернення до суду встановлюється тривалістю три місяці, що обчислюється з дня вручення позивачу рішення за результатами розгляду його скарги на рішення суб'єкта владних повноважень [20]. Якщо рішення за результатами розгляду скарги позивача на рішення митного органу не було прийнято та (або) вручено державним органом позивачу у строки, встановлені законом, то для звернення до адміністративного суду встановлюється шести-місячний строк, який обчислюється з дня звернення позивача до суб'єкта владних повноважень із відповідною скаргою на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень.

Щодо підсудності розгляду митних спорів, то за загальним правилом, відповідно до ст. 25 КАС України, вони вирішуються за вибором позивача адміністративним судом за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) особи-позивача або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача. У разі відсутності у позивача зареєстрованого місцезнаходження позов подається до адміністративного суду за зареєстрованим місцезнаходженням відповідача [20]. Водночас слід зазначити, що у разі оскарження постанови у справі про порушення митних правил позов на зазначене рішення хоча і розглядається за правилами КАС України, однак подається до суду загальної юрисдикції як до адміністративного суду першої інстанції. З приводу строків розгляду скарг на рішення митних органів у порядку адміністративного судочинства, то такі скарги, за загальним правилом, мають бути розглянуті протягом 90 днів з дня відкриття провадження у справі. У виняткових випадках, коли суд продовжує строки підготовчого провадження у справах, цей строк може сягнути 120 днів. Водночас для оскарження постанов у справах про порушення митних правил такий строк становить 10 днів з дня відкриття провадження у справі. За результатами розгляду скарг на рішення митних органів, по суті, адміністративний суд ухвалює рішення, яке, зі свого боку, також може бути оскарженим в апеляційному порядку.

Висновки. Митне законодавство України, відображаючи доктринальні підходи до форм захисту та відновлення прав і законних інтересів учасників митних правовідносин, надає останнім диспозитивне право з метою захисту своїх прав звернутися з оскарженням до митних органів вищого рівня або до суду, встановлюючи цим адміністративний та судовий порядки оскарження. Основними відмінностями між ними є: а) суб'єкти здійснення (суди, митні органи); б) правова регламентація; в) рівень забезпеченості юридичними гарантіями; г) процесуальний порядок здійснення.

Запроваджений сьогодні механізм адміністративного оскарження в митній сфері є складним, правові норми, присвячені його регламентації, розосередже-

но по багатьох нормативно-правових актах й фактично суперечать положенням Закону України «Про адміністративні процедури». Саме тому вважаємо доцільним приведення чинного порядку адміністративного оскарження в митній сфері у відповідність до норм Закону України «Про адміністративні процедури» за такими складниками: 1) встановлення системи принципів, на яких ґрунтуються публічно-правові відносини; 2) чітке визначення ініціювання процедури оскарження; 3) закріплення відкладальної дії оскаржуваного рішення; 4) розширення компетенційного складу дій суб'єкта розгляду скарги в результаті процедури адміністративного оскарження; 5) встановлення єдиного базового строку подання скарги на рішення адміністративного органу та її розгляду.

Список використаних джерел

1. Звіт ДМС України за 2022 рік. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
2. Рева В. В. Оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів, їх посадових осіб та інших працівників: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. за спец.: 12.00.07 / Київ: Національний авіаційний університет, 2020. 21 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44930/2/Рева%20автореф.pdf>
3. Малеева Г. Л. Окремі проблеми правового регулювання процедури оскарження у сфері митної справи. *Форум права*. 2022. № 1. С. 13–20. URL: http://forumprava.pp.ua/files/013-020-2022-1-FP-Malieieva_4.pdf
4. Кунева З. Ю. Митні формальності: основи адміністративно-правової моделі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 194 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07/Kuneva_dis.pdf
5. Прокопенко А. О. Досудове вирішення публічно-правових спорів та адміністративне оскарження: співвідношення понять в контексті їх нормативного закріплення законодавством про адміністративну процедуру. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 406–409. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/103.pdf
6. Школик А. М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація: дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2021. 417 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07_2021/Shkolyk.pdf
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#top>
8. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 2495. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
10. Про затвердження Порядку оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 21.10.2015 р. № 916. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1617-15#Text>
11. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України: у 3 т. / П. В. Пашко, В. Ю. Хомутич, Т. І. Єфименко та ін. Київ: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. 427 с. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=452&num=6
12. Боротьба з контрафактом: питання моралі чи фінансування організованої злочинності. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/09/27/678181/>

13. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України: Закон України від 17.10.2019 р. № 202-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-IX#Text>
14. Про затвердження Порядку застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності та взаємодії митних органів з правовласниками, декларантами та іншими заінтересованими особами та Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 09.06.2020 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0549-20#Text>
15. Про внесення змін до Порядку реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону: Наказ Міністерства фінансів України від 09.06.2020 р. № 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0548-20#Text>
16. Захист від контрафакції в Україні. URL: <http://pakharenko.ua/zaxistiti-ukrainu-vid-kontrafaktu-mozhna-lishe-obyednavshi-zusillya-derzhavnix-organiv-ta-usogo-suspilstva/>
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
18. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-vr#Text>
19. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. № 2073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
20. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

References

1. Zvit Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy for 2022. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
2. Reva, V. V. (2020). Oskarzhennia rishen, dii abo bezdiialnosti mytnykh orhaniv, ikh posadovykh osib ta inshykh pratsivnykiv: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Kyiv: Natsionalnyi aviatsiinyi universytet. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44930/2/Reva%20avtoref.pdf>
3. Maleieva, H. L. (2020). Okremi problemy pravovoho rehulivannia protsedury oskarzhennia u sferi mytnoi spravy. *Forum prava*, (1), 13–20. URL: http://forumprava.pp.ua/files/013-020-2022-1-FP-Malieieva_4.pdf
4. Kunieva, Z. Yu. (2017). Mytni formalnosti: osnovy administratyvno-pravovoi modeli: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Zaporizhzhia. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07/Kuneva_dis.pdf
5. Prokopenko, A. O. (2021). Dosudove vyrishennia publichno-pravovykh sporiv ta administratyvne oskarzhennia: spivvidnoshennia poniat v konteksti ikh normatyvnoho zakriplennia zakonodavstvom pro administratyvnu protseduru. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (4), 406–409. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/103.pdf
6. Shkolyk, A. M. (2021). Administratyvno-protsedurne zakonodavstvo v Ukraini: stanovlennia ta systematyzatsiia: dys. ... d-ra yuryd. nauk. Zaporizhzhia. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07_2021/Shkolyk.pdf
7. Konstytutsiia Ukrainy: Закон Украйны vid 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#top>
8. Mytnyi kodeks Ukrainy: Закон Украйны vid 13.03.2012 № 2495. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

9. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
10. Pro zatverdzhennia Poriadku oformlennia i podannia skarh platnykamy podatkov ta ikh rozghliadu kontroliuiuchymy orhanamy: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 21.10.2015 № 916. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1617-15#Text>
11. Pashko, P. V., Khomutyunnik, V. Yu., Yefymenko, T. I. ta in. (2012). Naukovo-praktychnyi komentar do Mytnoho kodeksu Ukraïny: u 3 t. / Kyiv: DNNU «Akad. fin. upravlinnia». URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=452&num=6
12. Borotba z kontrafaktom: pytannia morali chy finansuvannia orhanizovanoi zlochynnosti. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/09/27/678181/>
13. Pro vnesennia zmin do Mytnoho kodeksu Ukrainy schodo zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti pid chas peremischennia tovariv cherez mytnyi kordon Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 17.10.2019 № 202-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-IX#Text>
14. Pro zatverdzhennia Poriadku zastosuvannia zakhodiv schodo spryiannia zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti ta vzaiemodii mytnykh orhaniv z pravovlasnykamy, deklarantamy ta inshymy zainteresovanymy osobamy ta Zmin do deiakykh normatyvno-pravovykh aktiv Ministerstva finansiv Ukrainy: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 09.06.2020 № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0549-20#Text>
15. Pro vnesennia zmin do Poriadku reiestratsii u mytnomu reiestri obiektiv prava intelektualnoi vlasnosti, yaki okhoroniaiutsia vidpovidno do zakonu: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 09.06.2020 № 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0548-20#Text>
16. Zakhyst vid kontrafaktsii v Ukraini. URL: <http://pakharenko.ua/zaxistiti-ukrainu-vid-kontrafaktu-mozhna-lishe-obyednavshi-zusillya-derzhavnix-organiv-ta-usogo-suspilstva/>
17. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
18. Pro zvernennia hromadian: Zakon Ukraïny vid 02.10.1996 № 393/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-vr#Text>
19. Pro administratyvnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
20. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

Yulia Kostenko, Tetiana Shuvalova Some issues of the legal regulation of appeals decisions of the customs authorities (on the example of counterfaqs)

The article is devoted to the review of the state of legal regulation of the institute of appeal in the customs field. It was justified that in the modern state a mandatory element of the legal system is the legislative regulation of the guarantee of the protection of the subjective rights and interests of the individuals and legal entities, which is directly represented by the institute of appeal of decisions, actions (inaction) of the administrative bodies. The form of protection of the subjective rights and interests of the individuals was defined as a certain procedure for the protection of rights, which is carried out by one or another jurisdictional body depending on its nature.

It was specified that the customs legislation, reflecting doctrinal approaches to the forms of protection and restoration of the rights and legitimate interests of the participants in customs legal relations, gives the latter the dispositive right to appeal to the higher-level customs authorities or to the court in order to protect their rights, that is about administrative and judicial forms of appeal. Their main differences were clarified: a) subjects of implementation (courts; customs authorities); b) legal regulations; c) the level of provision of legal guarantees; d) procedural order of implementation.

The general procedure for administrative appeals against decisions (actions or inactions) of the customs bodies to a higher-level customs body (pre-trial dispute resolution procedure) with a number of features and a special procedure for appealing decisions of customs bodies in cases of violation of customs rules were considered. Some attention was paid to the issues of fighting counterfeit goods at the stage of their movement across the customs border and the implementation of measures to promote the protection of intellectual property rights from such goods. It has been proven that the customs appeal mechanism implemented today is complex, the legal norms, dedicated to its regulation, are scattered among many normative legal acts. Taking this into account, the expediency of regulating the institution of administrative appeals against the decisions of customs bodies within the framework of the Law of Ukraine «On Administrative Procedures» is supported, the norms of which are aimed both at the realization of the rights, freedoms and legitimate interests of a person, and at the protection of a person from arbitrariness on the part of the public administration.

Keywords: *protection of rights and legally protected interests; administrative protection; legal protection; administrative act; customs control; customs authorities; judicial practice; recognition of the right; legislative regulation; quality of the law; counterfeit goods; customs register; customs dispute; violation of customs regulations.*